

LAHDEN AMMATTIKORKEAKOULU
Lahti University of Applied Sciences

Stay sustainable while travelling

Kestävän matkailun oppaan toteuttaminen Ecotourism-kurssille

LAHDEN
AMMATTIKORKEAKOULU
Matkailun ala
Matkailun ko
Elämysmatkailu
Opinnäytetyö
Joulukuu 2011
Elina Kallio

Lahden ammattikorkeakoulu
Matkailun koulutusohjelma

Elina Kallio

Stay sustainable while travelling
Kestävän matkailun oppaan toteuttaminen Ecotourism
-kurssille

Elämymatkailun opinnäytetyö, 30 sivua, 11 liitesivua

Syksy 2011

TIIVISTELMÄ

Tämän toiminnallisen opinnäytetyön tavoitteena on tuottaa kestävän matkailun opas Turun ammattikorkeakoulun Vietnamissa järjestämälle kansainväliselle Ecotourism-kurssille. Kurssi järjestetään Cat Ba -saarella toista kertaa keväällä 2012.

Ecotourism-kurssin osallistujat ovat eri alojen opiskelijoita, ja tarkoituksena on tutkia ja kartoittaa matkailun positiivisia ja negatiivisia vaikutuksia Cat Ba -saarella. Oppaan tarkoitus on tuottaa pohjatietoa kurssille osallistuville opiskelijoille kestävän matkailun ja elämyksen käsitteistä selkeästi ja mielenkiintoisesti.

Työn teoriaosuudessa esitellään Ecotourism-kurssin toimintaympäristö Vietnamin ja Cat Ba -saaren osalta. Teoriaosassa käsitellään myös kestävän, ekologisen ja vastuullisen matkailun käsitteistöä. Lisäksi työssä käsitellään elämystä käsitteenä sekä elämymatkailun mahdollisuuksia osana kestävää matkailua. Työn lopussa käydään läpi oppaan käytännön toteutus ja siihen vaikuttaneet tekijät sekä arvioidaan koko työn onnistumista.

Lopullisesta oppaasta muodostui tiivis ja informatiivinen kokonaisuus, joka palvelee toimeksiantajan tarpeita. Oppaan tekstisisällössä käydään tiivistetysti läpi tämän työn teoriapohjassa käsitellyt termit. Tekstisisältöön on myös liitetty käytännössä kohderyhmää palvelevaa informaatiota. Oppaasta pyrittiin tekemään teksteiltään kohderyhmää kiinnostava ja mielenkiintoinen paketti, joka mukailee kestävän matkailun teemaa myös ulkoasullisesti. Opas on monikäyttöinen, sillä sitä voidaan vapaasti muokata mahdollisten tulevien tarpeiden mukaisesti.

Avainsanat: kestävä matkailu, ekologinen matkailu, vastuullinen matkailu, elämymys, opas

Lahti University of Applied Sciences
Degree Programme in Tourism and Hospitality

Kallio, Elina

Stay sustainable while travelling
Planning a guide about Sustainable
Tourism for Ecotourism -course

Bachelor's Thesis in Adventure Tourism

30 pages, 11 appendices

Autumn 2011

ABSTRACT

The aim of this thesis is to produce a guide about sustainable tourism for the international Ecotourism course of Turku University of Applied Sciences. The course takes place in Cat Ba Island in North-East Vietnam and it is held for the second time in spring of 2012.

The participants of the Ecotourism course are students from different fields. The main idea of the course is to chart the positive and negative effects of tourism in Cat Ba Island. The purpose of the guide is to give background information to the students about the concepts of sustainable tourism and experience.

In the theoretical part of the thesis I introduce the operational environment of the Ecotourism course. I also explain the concepts of sustainable tourism, ecological tourism and responsible tourism. The concept of experience and the possibilities for sustainability as a part of experience tourism is also explained.

Finally I analyze the practical execution of the guide and issues that influenced it. I also evaluate the whole process. The texts of the guide consist of the concepts also explained in the theoretical part of this thesis and also practical information. The guide aimed to be interesting to the target group all the way from the lay out to the texts. The final version of the guide turned out to be compact and informative entity which serves the needs of Turku University of Applied Sciences. The guide can be updated and used in the future if needed.

Key words: sustainable tourism, ecotourism, responsible tourism, experience, guide

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	1
1.1	Taustaa	1
1.2	Tavoitteet ja rajaus	2
1.3	Toimeksiantajan esittely	3
2	ECOTOURISM-KURSSIN TOIMINTAYMPÄRISTÖN ESITTELY	5
2.1	Vietnam matkailumaana	5
2.2	Cat Ba kurssiympäristönä	6
3	KESTÄVÄN MATKAILUN KÄSITTEET	8
3.1	Kestävä matkailu	8
3.2	Ekologinen matkailu	9
3.3	Vastuullinen matkailu	10
4	ELÄMYS KÄSITTEENÄ	12
4.1	Elämys käsitteenä	12
4.2	Elämys osana kestävä matkailua	15
4.2.1	Yhteisöllisyys ja yhteisöpohjainen matkailu	16
4.2.2	Vapaaehtoistyö matkailumuotona	18
5	OPPAAN TOTEUTUS	19
5.1	Oppaan sisältö	19
5.2	Oppaan ulkoasu ja kuvitus	20
5.3	Oppaan arviointi	22
6	YHTEENVETO	24
6.1	Johtopäätökset ja kehitysehdotukset	24
6.2	Oman työn arviointi	25
	LÄHTEET	27
	LIITTEET	30
	LIITE1: Stay sustainable while travelling	

1 JOHDANTO

1.1 Taustaa

Matkailu kasvattaa suosiotaan jatkuvasti. Vuonna 2011 Kaakkois-Aasian odotetaan vastaanottavan 68 558 000:n matkailijan virran. Edelleen vuonna 2012 määrän odotetaan olevan 103 852 000 matkailijaa. (WTTC 2011.)

Kuinka tällaiset matkailijavirrat pystytään ottamaan vastaan vaikuttamatta paikalliseen kulttuuriin, luontoon tai tapoihin?

Vietnam on kehittyvä maa, jonka matkailuvetovoima kasvaa nopealla vauhdilla tasaisesti. Suurin syy matkustaa Vietnamiin on sen luonnon monimuotoisuus. Matkailulla on hyviä puolia maan kehittymisen kannalta, sillä lisääntyvä matkailu tuottaa maalle lisää työpaikkoja ja tuo pääomaa. Matkailun kasvu aiheuttaa kuitenkin myös monia ongelmia aina luonnon vaurioitumisesta alkuperäisasukkaiden elinolojen kaventumiseen. (Plan 2011–2013, Turun ammattikorkeakoulu 2010.)

Opinnäytetyöni toimeksiantaja on Turun ammattikorkeakoulun Kestävän kehityksen koulutusohjelma. Turun ammattikorkeakoulun toimesta järjestettiin syksyllä 2010 Ecotourism-intensiivikurssi Cat Ba -saarella, Koillis Vietnämässä. Kurssin tarkoituksena oli lisätä tietoisuutta kestävästä matkailusta luentojen ja kenttätöskentelyn avulla. Kurssin pääteemana oli tutustuttaa opiskelijat saareen, sen luontoon ja rannikkoalueisiin. Näistä tehtyjen havaintojen avulla pyrittiin kartoittamaan matkailualan nykyistä tilannetta saarella ja herättämään ajatuksia siitä, kuinka asioita voisi tehdä kestävämmän matkailun näkökulmasta katsottuna. Intensiivikurssin tarkoituksena oli lisätä tietoisuutta kestävästä matkailusta ja sen menetelmistä sekä ideoida kuinka matkailua voitaisiin Cat Ba -saarella toteuttaa jatkossa mahdollisimman kestävästi.

Opinnäytetyöni aihe syntyi syksyllä 2010 osallistuttuani kyseiselle Turun ammattikorkeakoulun järjestämälle Ecotourism-kurssille Vietnämässä vaihto-opintojeni yhteydessä. Vaihtoaikani päätyttyä keväällä 2011 otin yhteyttä Turun ammattikorkeakoulun lehtori Jari Hietarantaan, jonka kanssa teimme toimeksiantosopimuksen.

1.2 Tavoitteet ja rajaus

Opinnäytetyöni tavoite on toteuttaa kestävän matkailun opas Turun ammattikorkeakoulun Ecotourism-kurssille, joka järjestetään jälleen Cat Ba -saarella keväällä 2012. Työn tuotoksena valmistuu tiivis ja selkeä opas antamaan pohjatietoa kestävästä matkailusta Ecotourism-kurssille osallistuville opiskelijoille. Kurssilla ei aiemmin ollut pohjamateriaalia opiskelijoille, joten tarvetta kyseiselle oppaalle on. Oppaan tarkoitus on toimia kirjallisena tuotoksena, joka ohjaa lukijaansa perehtymään johonkin tiettyyn asiaan. Tarkoitus on myös perehdyttää henkilö tai henkilöt asiaan, josta hänellä/heillä ei ole entuudestaan vankkaa kokemusta.

Toimeksiantajan toiveesta oppaassa tulisi käyttää asioiden havainnollistamiseksi esimerkkitapauksia, jotka linkitetään Cat Ba -saareen ja Vietnamin matkailuun. Tavoitteena on saada Ecotourism-kurssista entistä tehokkaampi ja opettavaisempi oppaan avulla. Toimeksiantajan toiveesta oppaan sisältöön haluttiin lisätä myös elämysmatkailun näkökulma, sillä sen omaama potentiaali osana kestävä matkailua olisi mielenkiintoinen lisä kurssille.

Tuotoksena syntyy opas, jonka tarkoitus olisi selventää opiskelijoille kestävän matkailun käsitteitä sekä linkittää ne kohteeseen, jossa kurssi järjestetään. Oppaan sisällön tavoitteena olisi tutustuttaa lukija kestävän, ekologisen ja vastuullisen matkailun käsitteistöön ja jakaa ideoita ja vinkkejä siihen, kuinka omasta matkastaan voisi tehdä mahdollisimman kestävän. Kestävä matkailu on käsitteenä laaja ja moniulotteinen, joten rajausta aiheeseen oli tehtävä. Työn tarkoituksena on luoda perustiedot lukijalle kestävän matkailun käsitteistä, joten tuotoksen sisällössä keskityttiin alusta asti perehdyttämään lukija kurssin tarkoitukseen ja siihen, mihin suuntaan matkailua Cat Ba -saarellakin tulisi kehittää, jotta erikoislaatuinen luonto säilyisi matkailun paineen alla.

Tulevan kurssin pääpainopisteet tulevat olemaan matkailun vaikutukset taloudelliseen ja sosiaaliseen ympäristöön ja näiden tasapaino luonnonvarojen säilyttämisen kanssa. Kurssi tulee olemaan myös edeltäjänsä käytännönläheisempi, ja osallistujiksi yritetään saada enemmän eri alojen opiskelijoita. Kurssin tarkoituksena on kartuttaa osallistujien tietoa ja ymmärrystä kestäväan kehitykseen liittyvistä ai-

heista, kuten yhteisön osallistumisesta, saaren luonnonvaroista ja esimerkiksi jätteen lajittelusta. (Plan 2011–2013, Turun ammattikorkeakoulu 2010.)

1.3 Toimeksiantajan esittely

Opinnäytetyön toimeksiantajana toimii Turun ammattikorkeakoulun Kestävän kehityksen koulutusohjelma yhteyshenkilönään projektipäällikkö ja lehtori Jari Hietaranta. Turun ammattikorkeakoulu tarjoaa koulutusta seitsemällä eri alalla. Turun ammattikorkeakoulu on aloittanut toimintansa vuonna 1992 väliaikaisena teknillisenä ammattikorkeakouluna, minkä jälkeen vuonna 1997 ammattikorkeakoulupohjainen toiminta vakinaistettiin. Vuosien varrella nykyisen ammattikorkeakoulun perustaksi ovat muodostuneet Turun ammatti-instituutti, terveydenhuolto-oppilaitos, taiteen ja viestinnän oppilaitos, kauppaoppilaitos sekä teknillinen oppilaitos. Tänä päivänä ammattikorkeakoulussa opiskelee noin 9500 opiskelijaa.

Kestävän kehityksen koulutusohjelma tarjoaa opiskelijoille Turun ammattikorkeakoulussa maailmanlaajuisia tietämystä ympäristöasioista aina luonnontieteiden ja ympäristönsuojelun teknisistä tiedoista ympäristönsuunnittelun perusteisiin. Turun ammattikorkeakoulun Kestävän kehityksen koulutusohjelmalla on monia projekteja kehittyvissä maissa, kuten esimerkiksi Msundutsan kuivasanitaatiohanke Swazimaassa, Afrikassa. (Turun ammattikorkeakoulu 2011.) Ensimmäinen yhteistyöhanke Kaakkois-Aasiassa oli juuri Cat Ba -saarella järjestetty Ecotourism -kurssi. Kestävä matkailu pohjautuu kestävän kehityksen pelisääntöihin, joten Ecotourism-kurssi Cat Ba -saarella oli mielenkiintoinen uusi projekti Turun ammattikorkeakoululle.

Cat Ba -saari Koillis-Vietnamissa valittiin Turun ammattikorkeakoulun ja Hai Phong Universityn (HPU) yhteistyön kohteeksi sen sisältämien luonnonrikkauksien säilyttämiseksi matkailun paineen alla. Turun ja Hai Phongin yhteistyön tuloksena syntyi syksyllä 2010 Kestävän kehityksen koulutusohjelman järjestämä Ecotourism-intensiivikurssi. Kurssi järjestettiin ensimmäistä kertaa, ja opiskelijoita osallistui niin Turun ammattikorkeakoulusta, Hai Phongin yliopistosta kuin Lah-

den ammattikorkeakoulustakin. (Plan 2011-2013, Turun ammattikorkeakoulu 2009.) Kurssille osallistuvat opiskelijat koostuivat monen eri alan opiskelijoista. Edustettuina olivat muun muassa logistiikka-ala, matkailuala ja biologian ala.

Ensimmäinen kurssi koostui luennoista ja kenttätyöskentelystä liittyen saaren matkailun kasvamiseen ja sen tuomien mahdollisten haittojen ja hyötyjen kartoittamiseen. Luennoilla käsiteltiin matkailun kasvun mahdollisia positiivisia ja negatiivisia vaikutuksia saaren luontoon ja väestöön. Luentojen sisältö vaihteli päivittäin, mutta punainen lanka säilyi kestävän matkailun ympärillä. Kurssille osallistui myös ulkopuolisia luennoitsijoita Cat Ba:n kansallispuiston ja Cat Ba Langur Conservation Project:n puolesta. Luennot pidettiin englanniksi, ja ne toimivat kenttätyöskentelyn pohjana, mutta kirjallista materiaalia ei kurssilla ollut. Opiskelijat olivat eri tasolla englannin kielen osaamiseltaan, joten monelta jäi luentojen sisältöön suuria aukkoja. Näin syntyi idea kestävän matkailun oppaan kokoamisesta tulevia kursseja varten. Turun ammattikorkeakoulun henkilökunta oli mukana oppaan ideoinnissa alusta lähtien.

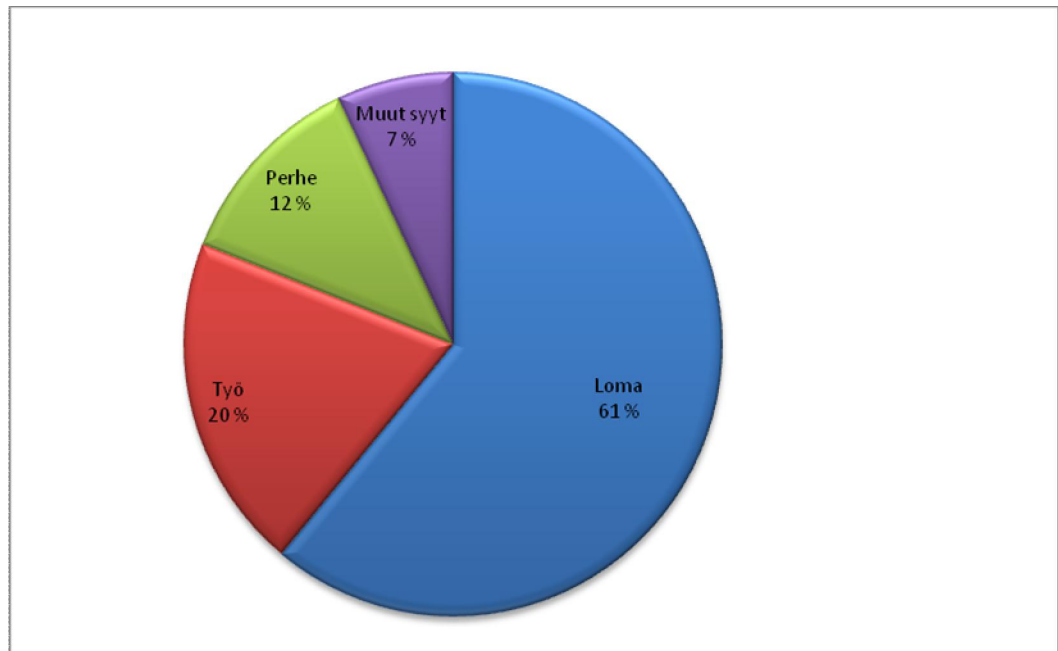
2 ECOTOURISM-KURSSIN TOIMINTAYMPÄRISTÖN ESITTELY

Tässä luvussa käsitellään Turun ammattikorkeakoulun Ecotourism-intensiivikurssin toimintaympäristöä. Vietnamia tutkitaan matkailumaana ensimmäisessä alaluvussa pääosin lukujen pohjalta. Toisessa alaluvussa Cat Ba -saarta lähestytään tutustumalla sen luonnonympäristöön ja väestöön.

2.1 Vietnam matkailumaana

Vietnam kehittyy matkailumaana jatkuvasti. Matkailullisesti Vietnam on mielenkiintoinen kohde luonnon monimuotoisuuden, eri kulttuurien kirjon ja värikkään historian ansiosta. Vietnamin sota on jättänyt jälkensä maan historiaan ja ihmisiin pysyvästi. Vietnamin matkailu keskittyy pääasiassa rannikkoalueille ja suurimpiin kaupunkeihin, pääkaupunki Hanoiin ja Vietnamin taloudelliseen keskittymään Ho Chi Minh Cityyn.

Vuoden 2010 aikana Vietnamiin saapui ulkomaisia matkailijoita yhteensä 5 049 855. Määrä oli edellisvuoteen verrattuna kasvanut huimat 34,8 %. Heinäkuuhun 2011 mennessä matkailijamäärä on kasvanut 17,3 % edellisvuoden vastaavaan periodiin verrattuna. (General Statistics Office of Vietnam 2011.) Vuodesta 1995 eteenpäin matkailijamäärät ovat olleet jatkuvassa nousussa. Määriä ovat ainoastaan laskeneet vuosina 1997-1998 ja 2007-2009 tapahtuneet alueelliset ja maailmanlaajuiset taloudelliset taantumet. (Vietnamica 2011.) Vietnamin matkailualalla on valtava potentiaali. Vuonna 2008 matkailun tuoma pääomatulo Vietnamille oli jopa 3 biljoonaa USA:n dollaria (Vietnam Travel 2009).

KUVIO 1: Syyt matkustaa Vietnamiin (General Statistics Office of Vietnam 2011.)

Oheisesta taulukosta (KUVIO1) selviävät Vietnamiin matkustavien ihmisten motiivit matkalle. Suurin osa Vietnamiin saapuvista matkailijoista viettää aikansa maassa lomailleen (61 %). Seuraavaksi suurin syy matkustamiselle on businessvierailut (20 %) ja loput matkailijoista saapuvat maahan tapaamaan sukulaisia (12 %), tai muiden syiden takia (7%). (General Statistics Office of Vietnam 2011.)

2.2 Cat Ba kurssiympäristönä

Cat Ba -saari sijaitsee Koillis-Vietnamissa ja on osa Ha Long Bay:n saaristoa. Ha Long Bay on 1600 saaren ja kalkkikivipaasin ryhmittymä Tonkinin lahdella. Suuri osa saaristosta on asuttamatonta ja lähes koskematonta. Saariston erikoisuutena olevat kalkkikivipaasit voivat nousta merestä jopa 100 metrin korkeuteen ja muodostaa erillisiä järviä suurempien kalkkikivisaarten sisälle. Kalkkikivipaasien sisältä löytyy myös luonnon muodostamia luolia, joista osa on jo nähtävyyksiä matkailijoiden keskuudessa. Ha Long Bay lisättiin UNESCO:n maailmanperintökohdeiden listaan vuonna 1994, jotta erikoislaatuinen paikka saisi arvoisensa suojelun. (UNESCO World Heritage Convention 1992-2011, Cat Ba Langur Conservtion Project 2011.)

Cat Ba -saari on Cat Ba -saariston yhteensä 366 saaresta suurin, ja sen maapinta-ala on noin 140 km². Cat Ba:n moniulotteisesta luonnosta löytyy koralliriuttoja, hiekkarantaa, makean veden alueita, vuorovesialueita, mangrovemetsiä ja suoalueita. Luonnon monimuotoisuus luo Cat Ba:lle paljon vetovoimatekijöitä matkailijoiden parissa. (Cat Ba Langur Conservation Project 2011.)

Cat Ba -saarella asuu noin 13 500 asukasta. Saari koostuu kuudesta kylästä, joista Cat Ba Town on suurin. Saarella tehdyt arkeologiset kaivaukset todistavat saarella olleen asutusta jo noin 6000 vuotta, mutta tarkempaa historiatietoa saaren kehityksestä ei ole tiedossa. Väestön pääelinkeinoja ovat maatalous ja kalastus sekä yhä enenevässä määrin kalan- ja katkaravunkasvatus. Jyrkkää kasvua ennustetaan myös matkailualan kehitykselle. (Cat Ba Langur Conservation Project 2010.)

Ensimmäinen Ecotourism-kurssi järjestettiin Cat Ba:n kansallispuiston tiloissa. Kansallispuisto on perustettu vuonna 1986, ja sinne järjestetään opastettuja retkiä paikallisten matkanjärjestäjien toimesta. Kansallispuiston uudelleenrajauksen jälkeen vuonna 2004 puiston pinta-alaksi muodostui 109 km² maa-alueita sekä 52 km² rannikko- ja merialueita. Saarella toimii myös Cat Ba Langur Conservation Project –yhdistys, joka pyrkii suojelemaan harvinaista Cat Ba Langur -apinalajia. Tämä kyseinen laji elää ainoastaan Cat Ba –saarella, ja vuonna 2000 sitä oli jäljellä vain 53 yksilöä. Tiukkojen suojelutoimenpiteiden jälkeen populaatio on saatu lisääntymään 65 yksilöön. Cat Ba Langur -apinoille on rauhoitettu erityinen alue Cat Ba:n kansallispuistosta, joka on matkailijoilta kielletty. Yhdistys suojelee myös saaren muuta luontoa 20 metsänvartijan voimin. (Cat Ba Langur Conservation Project 2011.)

Cat Ba -saaren sijainti tekee siitä helposti lähestyttävän, sillä se on 150 kilometrin päässä Vietnamin pääkaupungista, Hanoista. Tämä tekee Cat Ba:sta suosittua niin ulkomaalaisten kuin myös paikallisten lomakohteena. Saarelle kuljetaan lautoilla, jotka lähtevät Vietnamin 3. suurimman kaupungin, Hai Phongin, useasta eri matkustajasatamasta.

3 KESTÄVÄN MATKAILUN KÄSITTEET

Tässä luvussa selvitetään työn kannalta oleelliset käsitteet. Tämän lisäksi luvussa esitellyt asiat luovat työlle teoriapohjan, joka käsittelee kestävästä, vastuullista ja ekologista matkailua. Opinnäytetyön rajallisen sivumäärän ja työhön määritellyn ajankäytön takia nämä käsitteet on esitelty tiivistetysti tinkimättä kuitenkaan asiasisällöstä. Näiden termien merkitykset sekoittuvat usein toisiinsa, sillä niillä kaikilla on yhteisiä piirteitä. Tässä luvussa on selvennetty sitä, kuinka käsitteet ymmärretään tässä opinnäytetyössä.

3.1 Kestävä matkailu

Matkailu on yksi maailman nopeimmin kasvavista aloista luoden työpaikkoja ja ollen yksi tärkeimmistä ulkomaankaupan lähteistä (United Nations 2009). Matkailu kasvaa vuosittain huimaa vauhtia. Esimerkiksi eurooppalaiset tekivät ulkomaille kohdistuneita matkoja vuonna 2008 418 miljoonaa, joka oli 2% enemmän kuin edellisenä vuonna (MEK 2009). Luonnonympäristöihin kohdistuva matkailu on kasvava osa matkailualaa. Se voi osaltaan vaikuttaa positiivisesti luonnonsuojeluun ja taloudelliseen kasvuun, mutta kontrolloimaton matkailun kasvu voi aiheuttaa peruuttamattomia tuhoja luonnolle tuhoten hauraita ekosysteemejä tai aiheuttaen kulttuurillisia konflikteja. Tällöin matkailun päätarkoitus ei toteudu. (United Nations 2009.)

Kestävä matkailu (eng. sustainable tourism) nojaa kestävästä kehityksen perusperiaatteisiin, mikä YK:n ympäristön ja kehityksen maailmankomission vuoden 1987 määritelmän mukaan on ”kehitystä, joka mahdollistaa nykypäivän ihmisten perustarpeiden tyydyttämisen vaarantamatta kuitenkaan tulevien sukupolvien mahdollisuuksia tehdä saman omana aikana”.

Kestävä matkailu määritellään taloudellisesti kannattavana matkailuna, joka ei vahingoita luontoa tai paikalliskulttuureita. Niin kestävästä kuin ekologisestakin matkailusta puhuttaessa ne liitetään usein pelkästään matkailun ympäristövaikutuksiin. Kestävä matkailu on kuitenkin vasta sitten, kun huomioon otetaan niin

matkailun ekologiset, sosiaaliset, taloudelliset kuin kulttuurisetkin osa-alueet. (SMAL 2009.) YK:n ympäristöohjelma matkailusta taas määrittelee kestävän matkailun täyttävän nykypäivän matkailijan ja kohdemaan toiveet samalla turvaten matkailun tulevaisuuden.

Nykypäivänä kestävän matkailun ongelmaksi muodostuu mielestäni matkailijoiden yhä suurempi mielenkiinto kohteisiin, joissa matkailua on ollut tähän asti hyvin pienessä mittakaavassa. Kun tällaisissa kohteissa on erikoislaatuista luontoa ja eläimistöä, kasvavat matkailuvirrat vaikuttavat luonnonoloihin kaikesta suojelusta huolimatta. Tällaisiin kohteisiin lukeutuu myös mielestäni Cat Ba -saari.

3.2 Ekologinen matkailu

Ekologiselle matkailulle (eng. ecotourism) ei ole yksiselitteistä määritelmää. Esimerkiksi The International Ecotourism Societyn (TIES 2010) mukaan ekologinen matkailu on vastuullinen tapa matkustaa luonnonmukaisille alueille, mikä suojelee luontoa ja edesauttaa paikallisten ihmisten hyvinvointia. TIES:n mukaan ekologisella matkailulla on tietyt periaatteet, joita noudattamalla luodaan vankka pohja matkailun kehittämiseksi. Näihin periaatteisiin kuuluu muun muassa minimoida ulkopuoliset vaikutukset kohdemaahan, lisätä tietoisuutta ympäristöstä ja kulttuurista sekä lisätä arvostusta näitä kohtaan.

Ulkopuolisten vaikutusten minimoiminen on joissakin kohteissa toteutettu käytännössä niin, että matkailijamääriä tietyille alueille rajoitetaan (Matkapassi 2011).

Olennaisena osana ekologisen matkailun kehittämistä on myös luoda positiivisia kokemuksia niin vieraille kuin paikallisillekin unohtamatta paikallisten ihmisten yksityisyyden suojelua ja ympäristön suojelun tukemista. Tärkeää on myös tuoda paikallisille työtä ja tuloja sekä suosia paikallisten tuottamia palveluja. (Patterson 2007, 2., TIES 2010)

Määritelmä muistuttaa hyvin paljon kestävän matkailun määritelmää, mutta sillä erolla, että ekologinen matkailu pyrkii ennen kaikkea säilyttämään matkailukoh-

teen luonnonympäristön mahdollisimman autenttisenä. Kestävä matkailu taas käsittelee tämän lisäksi myös sosiaalisen, taloudellisen ja kulttuurisen ympäristön. Tässä työssä ekologisen matkailun ymmärretään olevan yksi osa kestävästä matkailusta. (KUVIO 2)

Kestävään ja ekologiseen matkailuun sekoitetaan usein käsitteet luontomatkailu ja seikkailumatkailu. Vaikka luontoon liittyvä matkailu tapahtuukin luonnossa ja luonnollisissa ympäristöissä, ei se tee siitä automaattisesti ekologista. Seikkailumatkailu tapahtuu myös usein luonnossa ja erityisesti hieman eksoottisessa ympäristössä. Tällaiset alueet ovat usein herkimpiä ulkopuolisille vaikutteille, jotka tulisi ottaa huomioon ekologista matkailua suunniteltaessa. Erikoista ei ole myöskään se, että seikkailumatka kohdistuu syrjäiseen ja ”villiin” luontoon. Tämäkään ei välttämättä tarkoita matkan olevan ekologinen, vaikka se tapahtuukin luonnossa ja luonnon armoilla. (Patterson 2007, 1.)

Niin luonto-, seikkailu- kuin ekologiseenkin matkailuun tarvitaan usein luontoa, mutta ero näiden välille muodostuu matkailutuotteen takana piilevän etiikan myötä. Ekologisen matkailun mittari on eettisyys niin luonto kuin paikallinen väestökin huomioon ottaen. Tämä ei kuitenkaan tarkoita sitä, ettei seikkailu- tai luontomatkalla voi olla ekologista matkailua. Tuotteen täytyy noudattaa ekologisen ja kestävä matkailun periaatteita, jotta se voidaan lukea niiden joukkoon kuuluvaksi. Luonto ainoana yhdistävänä tekijänä ei näitä vaatimuksia täytä. (Patterson 2007, 1.)

3.3 Vastuullinen matkailu

The Travel Foundation:in (2010) mukaan pienillä teoilla voi olla suurikin vaikutus matkaan vastuullisesta näkökulmasta katsottuna. Esimerkiksi veden ja sähkön säästeliäs käyttö, paikallisten käsityöläisten ja yrittäjien tukeminen sekä valtuutetun oppaan palkkaaminen luontoretkeille vaikuttavat positiivisesti luonnon, paikallisten kulttuurien ja ympäristön säilymiseen.

Jokaisella matkailijan tekemällä valinnalla voi vaikuttaa matkan vastuullisuuteen. Jo ennen matkaa matkailija voi valita mahdollisimman ekologisen tavan matkustaa ja varata majoituksen paikalliselta toimijalta. Matkan aikana matkailija voi huolehtia jätteiden kierrätyksestä ja pyrkiä tuottamaan mahdollisimman vähän jätettä. Myös säästeliäs vesivarojen käyttö ja esimerkiksi ilmoitus hotellin henkilökunnalle halukkuudesta käyttää useampana päivänä samoja lakanoita tai pyyhkeitä vähentää pyykin määrää ja näin ollen vedenkulutusta. Matkailija voi ostaa tuliaisit paikallisilta käsityöläisiltä pitäen yllä paikallisia perinteitä sekä opetella esimerkiksi muutaman lauseen kohteen kieltä kunnioittaakseen paikallista kulttuuria. (Foreign & Commonwealth Office 2011.)

Vastuullinen matkailu sisältyy useimpien määritelmien mukaan osaksi kestäväää ja ekologista matkailua. Vastuullinen matkailu ymmärretään tässä opinnäytetyössä tapana matkustaa, kun taas kestävä ja ekologinen matkailu ovat periaate matkustamisen ja matkailutuotteen pohjalla. Vastuullinen matkailu määrittelee sen, kuinka matkailijan käytännössä tulisi toimia saavuttaakseen kestävään matkailun perusajatuksen.

Alla olevassa kuviossa (KUVIO 2) havainnollistetaan tapaa, jolla yllä määritellyt kestävään matkailun käsitteet ymmärretään tässä opinnäytetyössä. Kestävä matkailu on pääkäsite, joka sisältää matkailun ekologiset, sosiaaliset, taloudelliset ja kulttuuriset osa-alueet. Ekologinen matkailu on siis yksi osa kestäväää matkailua. Vastuullinen matkailu määrittelee ne säännöt, joita matkailijan tulee noudattaa, jotta kestävä- ja ekologisen matkailun määritelmä täyttyy. Elämysmatkailu, seikkailumatkailu ja luontomatkailu eivät automaattisesti sisälly kestävään tai ekologisen matkailun määritelmiin, mutta niillä on potentiaalia kuulua niiden piiriin.

KUVIO 2: Kestävään matkailun käsitteiden suhteet

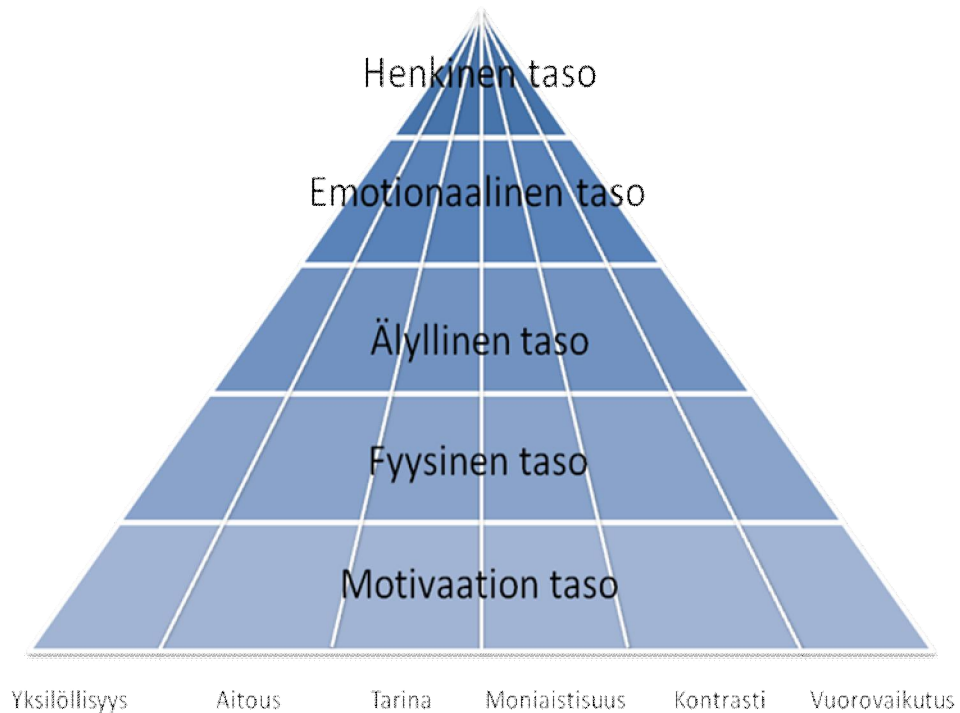
4 ELÄMYS KÄSITTEENÄ

Tässä luvussa tutkitaan elämystä käsitteenä. Elämyksen tuottaminen ei vaadi välttämättä suuria rahallisia summia tai luonnonvarojen tuhlaamista, minkä vuoksi elämyksen koetaan olevan luonteva osa tätä opinnäytetyötä. Elämysmatkailulla on mahdollisuus olla kestävä, ekologista ja vastuullista oikein toteutettuna.

4.1 Elämys käsitteenä

Elämyksen määritelmä on moniulotteinen ja usein rinnastettavissa kokemuksen käsitteeseen. Elämystä käyttävät työssään niin nuoriso-, koulutus- kuin matkailualankin toimijat. (Karppinen & Latomaa 2007, 11.) Englannin kielessä elämyksestä käytettävä sana ”experience” ei myöskään kuvaa elämyksen koko sisältöä, sillä sanaa käytetään myös kuvaamaan kokemusta. Onkin hyvin haasteellista selvittää elämyksen sisältöä millään kielellä sanan moniulotteisuuden takia. (Väyrynen 2010, 21-22.)

Elämystä on selkeää lähteä lähestymään alla olevan Lapin elämysteollisuuden osaamiskeskuksen (LEO) lanseeraaman ”elämyskolmion” avulla. Matkailutuote saa LEO:n mukaan aikaan elämyksen, kun kaikki kolmion elementit kohtaavat samassa ohjelmapalvelussa tai -paketissa ja tekevät siitä asiakkaalle niin henkisesti kuin fyysisestikin elämyksellisen.

KUVIO 3: Elämyskolmio (Lapin Elämysteollisuuden Osaamiskeskus 2009)

Elämyskolmiossa oikealta vasemmalle kulkevat elämyksen elementit. Yksilöllisyydellä tarkoitetaan matkailutuotteen ainutlaatuisuutta, sitä ettei samaa tuotetta löydy muualta. Yksilöllisyys ilmenee asiakaslähtöisyytenä ja joustavuutena matkailupalvelussa sekä mahdollisuutena räätälöidä jokainen matkailutuote asiakkaan toiveiden mukaan. Elämyksen toteutumiseen tarvitaan myös palvelun aitoutta, sitä että aktiviteetti on aito nimenomaan asiakkaan silmissä. Parhaimmillaan autenttisuus on matkailutuotteessa kohdemaan aitoa, olemassa olevaa kulttuuria ja elämäntapaa. Asiakas määrittää aina tuotteen aitouden, sillä tuote on aito ainoastaan silloin, kun asiakas uskoo tuotteeseen, vaikka sen tarina olisikin fiktiivinen. Matkailutuotteen aitoutta mietittäessä tulee kuitenkin ottaa huomioon tuotteen eettisyys etenkin kulttuurin näkökulmasta, eli ettei matkailutuote muuta jonkin kohteen kulttuuria tai ihmisiä. (LEO 2009.)

Elämyskolmion mukaan elämystä käsiteltäessä otetaan huomioon matkailutuotteen tarina, joka on tärkeä osa aitoutta. Tarina sitoo kokonaisen elämyksen eri elementit toisiinsa saaden kokemuksesta tiiviin ja mukaansatempaavan ja toimien elämyksen juonena. Onnistunut tarina antaa elämykselle sisällön, jossa asiakkaalle kerrotaan, mitä matkailutuotteessa tehdään ja millä tavoin tämä toteutetaan. Hyvä

tarina puhuttelee kuulijaansa totuuden ja keksityn tarinan elementtejä hyväksikäyttäen.

Moniaistisuus merkitsee elämyksen elementtejä tutkittaessa matkailutuotteen luomia positiivisia ärsyksiä kaikille aisteille. Elämyksen toteuttamisessa tulisi ottaa huomioon se, mitä matkailija näkee, tuntee, kuulee, haistaa ja maistaa matkailutuotetta kuluttaessaan. Kaikkien näiden aistiärsykkeiden tulisi olla harmoniassa keskenään, jotta haluttu tarina ja teema vahvistuisivat niiden avulla ja aktiiviteetti olisi tällöin myös uskottavampi. Matkailutuotteen halutaan myös muodostavan kontrastin asiakkaan normaaliin arkeen, jotta tuote olisi asiakkaalle jotakin uutta ja tavallisesta arjesta poikkeavaa. Kontrastin toteuttaminen on välillä haastavaa, sillä jokin toiselle asiakkaalle tavallinen on taas toiselle hyvinkin eksoottista. Asiakkaan lähtökohdat ja tausta on näin ollen otettava tarkasti huomioon matkailupalvelun suunnittelussa. (LEO 2009.)

Elämyskolmiossa on pystysuunnassa esillä kokemuksen tasot. Nämä tasot tarkoittavat sitä, millä psyykkisillä tasoilla kokemuksen tulisi vaikuttaa ihmiseen, jotta saavutetaan elämys. Motivaation taso tarkoittaa käytännössä asiakkaan kiinnostusta matkailupalvelua kohtaan, halua tietää siitä enemmän, osallistua ja kokea, mitä tuote sisältää. Motivaation tasolla luodaan asiakkaalle mielikuvia tuotteesta markkinoinnin keinoin. Jos markkinointi on onnistunut, on asiakkaalla odotuksia jokaisesta elämyksen elementistä (yksilöllisyys, moniaistisuus, aitous, vuorovaikutellisuus ja tarina). Nämä odotukset voivat täytyessään edesauttaa elämyksen syntymistä. Fyysisellä tasolla asiakas kokee tuotteen aistejaan hyväksikäyttäen. Tällöin asiakas tiedostaa, missä on, mitä tekee, ja mitä tapahtuu. Fyysinen taso on mittari tuotteen laadulle, sille kuinka kaikki käytännössä toimii (aikataulutus, varusteet jne.). Älyllisellä tasolla asiakas käsittelee tuotteen toteutusympäristön aiheuttamat aistiärsykkeet sekä oppii, ajattelee ja muodostaa mielipiteen tuotteesta. Hyvä matkailutuote opettaa asiakkaalle jotakin tai ainakin tarjoaa mahdollisuuden oppia ja saada uutta tietoa joko tietoisesti tai tiedostamattaan. Emotionaaliselle tasolle yltäessään asiakas kokee varsinaisen elämyksen. Asiakkaiden tunnereaktioita on vaikeaa ennustaa tai hallita. Ne ovat yksilöllisiä ihmisestä riippuen. Jos tuotteessa on otettu huomioon kaikki elämyksen elementit fyysistä ja älyllistä tasoa unohtamatta, on hyvin mahdollista, että asiakas kokee positiivisen tunnereak-

tion. Tunne voi olla iloa, uskaltamisen tai oppimisen tunnetta tai mitä vain, minkä asiakas kokee merkitykselliseksi itselleen. (LEO 2009.)

Henkinen taso on se, mihin elämyksessä pyritään. Positiivisen tunnereaktion kautta saadaan aikaan henkinen muutos asiakkaassa. Muutos on yleensä tällä tasolla pysyvä, ja ihminen kokee usein muuttuneensa kokonaisuudessaan esim. fyysisesti, henkisesti tai elämäntavallisesti. Elämyksessä pyritään henkiseen muutokseen. (LEO 2009, Borg, Kivi & Partti 2002, 28.) Henkisen tason muutos voi olla esimerkiksi ajattelutavan omaksuminen, harrastuksen löytäminen tai vaikkapa ennen epävarman ihmisen rohkaistuminen. Elämyksestä puhuttaessa on aina kyse yksittäisen ihmisen kokemasta asiasta ja henkilön inhimillisestä reagoinnista johonkin asiaan. Ihmisen kokemaan elämykseen liittyy aina henkilön oma tausta ja historia. (Borg, Kivi & Partti, 25-26.)

Elämyksen luominen on todella vaikeaa, sillä ihmiset ja heidän kokemansa asiat ovat yksilöllisiä. Siksi elämysmatkailu on hieman ehdoton ja harhaanjohtava termi, sillä se luo jo itsessään asiakkaalle odotuksia tulevasta matkasta. Jokainen kokee elämyksen omalla tavallaan, ja matkailupalveluiden tuottajan tehtävänä on vain tehdä parhaansa täyttääkseen asiakkaan toiveet. Takuuta elämyksellisyydelle ei ole. Elämysmatkailulla on kuitenkin potentiaalia olla kestävä ja ekologinen, sillä elämyksen ollessa jokaiselle ihmiselle henkilökohtainen ja tunnepohjainen, voidaan elämys toteuttaa myös luontoa ja kulttuureja häiritsemättä.

4.2 Elämys osana kestävä matkailua

Elämysmatkailulla on suuri potentiaali kestävä matkailun kriteerit huomioon ottaen. Elämyksen saavuttamiseksi kun ei välttämättä tarvita suuria hotelleja, golfkenttiä tai vesipuistoja. Tässä alaluvussa määritetään kaksi tämän työn kannalta tärkeää matkailumuotoa, joilla on mahdollinen potentiaali olla elämyksellisiä täyttäen kuitenkin kestävä matkailun asettamat tavoitteet.

4.2.1 Yhteisöllisyys ja yhteisöpohjainen matkailu

Yhteisöllisyys voi tarkoittaa niin montaa asiaa, kuin on erilaisia yhteisöjäkin. Yhteisöllisyyden määrittelyn perustana on hyvä käyttää yhteisön kohdentamista, eli sitä onko yhteisö esimerkiksi muodostunut jonkin alueen tai paikan ympärille. Yhteisö voi olla myös jonkin tietyn asian tai aatteen pariin muodostunut ryhmä ihmisiä. (Terveyden ja Hyvinvoinnin Laitos 2011.)

THL:n (2011) mukaan yhteisöllisyys voidaan määrittää esimerkiksi jonkun tietyn ryhmän yhteisten ajatusten tai tavoitteiden mukaan. Yhteisöllisyys on ihmisten yhteenkuuluvuuden tarpeen arvostamista ja tunnustamista. Yhteisöllisyys voidaan myös määrittää toisten huomioimisesta tulevan uuden voimavaran esiin nostamisena. Yhteisöllisyys korostaa sitä, että kannattaa nähdä vaivaa ryhmän pitämiseksi yhdessä, koska jokaisella on jotakin annettavaa. Sitä vahvempi voi yhteisö olla, mitä laajempi sen verkosto on ja mitä enemmän se on kokenut asioita yhdessä. Yhteisön sisällä olevilla ihmisillä on vankka luottamus toisiinsa, ja se voidaan kokea ihmisen liittymisenä johonkin sellaiseen, jonka hän kokee arvokkaana. Yhteisöllisyys on ennen kaikkea mahdollisuus ja voimavara. (THL 2011.)

Yhteisöllisyyden avulla voitaisiin yhteisöistä saada esiin monia voimavaroja myös matkailun alalla. Tällöin esimerkiksi pienten kylien matkailuvetovoimaa voitaisiin kasvattaa suunnitellulla yhteistyöllä sekoittamalla suuria yrityksiä mukaan kuviioihin. Tällä tarkoitetaan majoitus-, ravintola- ja ohjelmapalvelujen tuottamista paikallisesti ja yhteisön sisäisesti. Näin turvattaisiin myös paikallisen kulttuurin säilymistä ja yrittäjien toimeentuloa.

Yhteisöpohjaisen matkailun (eng. community-based tourism) yksi määritelmä on jonkin tietyn yhteisön toimintaan tai elinoloihin tutustumista vierailemalla heidän kotonaan. Usein tällainen matkailu kohdistuu maaseudulle, hieman köyhempiin oloihin, jolloin matkailijat vastaanottava osapuoli saa tuloja majoittamalla vieraat kotonaan. Matkailijoille tarjotaan usein mahdollisuus osallistua yhteisön normaaliin arkeen aina ruoanlaitosta peltotöihin. Matkailija saa siis kokemuksen suhteellisen aidosta kulttuurista ja luonnosta, mitä ei muutoin ole mahdollisuus kokea.

Tuloista, jotka majoittava perhe tai henkilö saa, menee usein pieni osa koko yhteisöä tukevaan toimintaan. (Responsible Travel 2011.)

Ron Madernin (2006) mukaan yhteisöt ovat ottamassa vallan luotsatessaan yhteisöjään matkailijaystävällisiksi. Valtioiden tuen tai kehittämishankkeiden avustusten avulla yhteisöt luovat infrastruktuureja, jotka palvelevat matkailijaa aina vain paremmin. Ennen valtion tuki meni lähes poikkeuksetta suurille lomakohteille, mutta nykyään yhä useammin pankit tukevat pienten yhteisöjen matkailuyrityksiä, joten niillä on mahdollisuus kehittyä. Toisaalta taloudellisen taantuman takia pankit kiristävät rahahanojaan jatkuvasti. Yhteisöpohjainen matkailu siis rahoittaa yhä useammin itse itsensä. Tämä ilmenee muun muassa sisäänpääsymaksuina, lahjoitusmahdollisuuksina tai esimerkiksi vuokrina ja veroina. (Bushell & McCool 2007.)

Yhteisöpohjaisen matkailun päätavoitteena ei ole tuottaa mahdollisimman suurta voittoa kuten suurella osalla matkailupalveluista, vaan tuoda ihmisten tietoisuuteen muiden kulttuurien elinoloja kuitenkin säilyttämällä kyseisen yhteisön elinolot ja kulttuuri mahdollisimman aitoina (Planeterra 2010). Yhteisöpohjainen matkailu noudattaa siis kestävä matkailun määritelmää.

Yhteisöpohjaisella matkailulla on valtava potentiaali olla elämyksellinen mutta myös kestävä. Matkailijan kokiessa paikallisen kulttuurin tapoja, tavatessa paikallista väestöä alkuperäisessä ympäristössään ja asuessa heidän luonaan täyttyvät monet elämyksen kriteerit. Tällainen matka on usein myös matkailijalle ensimmäinen laatuaan ja sitä kautta erilainen ja normaalista elämästä poikkeava. Usein elämys syntyykin juuri kulttuurien välisen kanssakäynnin ansiosta tai kulttuurien välisen jännitteen aikaansaannoksena. Jokaisella ihmisellä on oma tapa kokea asioita, ja erilaisten kulttuurien kohdatessa juuri tämä tapa kokea asioita voi muuttua. Henkinen ja fyysinen muuttuminen on elämyksen tarkoitus. (Borg, Kivi & Partti 2002, 28.)

4.2.2 Vapaaehtoistyö matkailumuotona

Yksi vaihtoehto toteuttaa matkansa kestävän matkailun periaatteita noudattaen on yhdistää matka vapaaehtoistyöhön (eng. voluntourism). Kansainvälinen vapaaehtoistyö vaatii aina osallistuvan osapuolen eli vapaaehtoistyöntekijän ja yhteisön, kylän tai ryhmän, jolle vapaaehtoinen työskentelee. Vapaaehtoistyö voi olla esimerkiksi talojen rakentamista, päiväkodissa työskentelyä tai maanviljelystöihin osallistumista. Pääasia on, että vapaaehtoistyöntekijän tekemä työ pyrkii kehittämään paikallisten ihmisten elämää, oli työ tai tekeminen mitä tahansa. Joissakin tapauksissa vapaaehtoistyöntekijä saa stipendin osallistumisestaan, ja usein tällaisen matkustusmuodon valinnut henkilö myös maksaa tietyn summan päästessään auttamaan yhteisöä. (Schwarz 2006.)

Vapaaehtoistyö on myös tapa matkustaa, sillä ulkomaille suuntautuessa se yhdistää kohteessa tehdyn avustustyön lisäksi matkalle lähtemisen tärkeimmät syyt aina vapaa-ajan vietosta kohteen historiaan ja kulttuuriin tutustumiseen (TIES 2011). Vapaaehtoistyö antaa puitteet toteuttaa matkailua kestävästi. Tällainen matkailu omaa myös valmiudet olla samalla elämyksellinen, sillä se luo ihmiselle tunteen jonkin merkityksellisen ja konkreettisen saavuttamisesta uudessa ympäristössä. Kuten Borg, Kivi & Partti (2002, 28.) toteavat, elämyksen tarkoituksena on henkinen muutos. Vapaaehtoistyö voi olla ihmiselle henkisen muutoksen aikaansaava tekijä, sillä ihminen voi ymmärtää, millainen vaikutus yhden ihmisen teoilla voi olla koko yhteisön hyvinvointiin.

5 OPPAAN TOTEUTUS

Tässä luvussa kerrotaan suunnitellun oppaan (LIITE 1) aikataulusta, sisällöstä, ulkoasusta ja kuvituksesta. Luvussa arvioidaan myös oppaan onnistumista toimeksiantajalta saadun palautteen ja omien kokemusten perusteella. Työn tarkoituksena oli toteuttaa selkeä ja mielenkiintoinen kestävän matkailun termejä avaava opas Turun ammattikorkeakoulun Ecotourism-intensiivikurssille, joka järjestetään keväällä 2012 Vietnamissa, Cat Ba -saarella. Itse oppaan kirjoittaminen ja viimeistely tapahtuivat syys-marraskuussa 2011. Lokakuussa 2011 lähetettiin alustava versio oppaan teksteistä toimeksiantajalle kehitysehdotuksia varten, jotta opasta pystyttäisiin muokkaamaan mahdollisimman paljon toimeksiantajan toiveiden mukaiseksi. Marraskuussa 2011 luovutin valmiin tuotoksen toimeksiantajalle.

5.1 Oppaan sisältö

Toiminnallista opinnäytetyötä aloitettaessa on hyvä lähteä liikkeelle aiheanalyysillä (Vilka & Airaksinen 2003, 23). Toimeksiantajan kanssa käydyn palaverin yhteydessä selvennettiin oppaan aihealueen rajausta. Oppaan sisältö koostui pääosin tämän työn teoriapohjassa käsitellyistä asioista. Oppaassa perehdyttiin ensin toimintaympäristöön Vietnamin ja Cat Ba -saaren muodossa. Kestävän, ekologisen ja vastuullisen matkailun määritelmät käytiin läpi selkeästi teoriaan nojaten. Sisältö ei kuitenkaan ole pelkästään teoriaa, vaan siihen pyrittiin lisäämään mukaan mahdollisimman paljon käytäntöön nojaavaa informaatiota. Tämä ilmeni esimerkiksi oppaan vastuullisen matkailun osiosta (LIITE 1, Responsible Tourism), jossa annettiin käytännön vinkkejä siihen, kuinka omasta matkastaan voi tehdä mahdollisimman ekologisen ja kestävän matkailun periaatteita noudattavan.

Vilkan ja Airaksisen (2003, 129) mukaan toiminnallisen opinnäytetyön tuotoksen tekstimuodon tulee olla kohderyhmän mukaan valittu. Oppaan kohderyhmän ollessa noin 20–30-vuotiaat opiskelijat ei ”kapulakielen” käyttöä koettu tarpeelliseksi, vaan pyrittiin rentoon ja hauskaankin tekstin tuottamiseen ja sisällön moni-

puolisuuteen. Asiat kuitenkin avattiin oppaassa siten, että käsitteisiin perehtymätönkin henkilö saisi kokonaiskäsitteiden aiheesta.

Vilka ja Airaksinen (2003, 53) toteavat myös, että tämänkaltaisten oppaiden sisällön kannalta on oltava hyvin lähdekriittinen. Lähteiden tiedon alkuperä ei välttämättä täsmää, ja ne voivat kumota toisensa tietoja vertailtaessa.

Tässä työssä oppaan sisällön ollessa käsitteistön selventämistä ei tällaista ongelmaa ollut. Lähteet koostuivat virallisten tahojen julkaisuista ja internetsivustoista. Käsitteistö oli hyvin yleistä, ja työssä selvennettiin käsitteistön pieniä eroja. Monessa lähteessä samat asiat oli esitetty eri käsitteiden alla, joten työn teoriapohjassakin selvennettiin se, kuinka käsitteet tässä työssä ymmärrettiin.

5.2 Oppaan ulkoasu ja kuvitus

Opinnäytetyön toteutuksessa oli ajateltu ekologisuutta, joten oppaan suunniteltiin tulevan käyttöön PDF-muodossa luettavaksi. Oppaan käytännön toteutus tehtiin internetistä löytyvällä ilmaisella Scribus taitto- ja julkaisuohjelmalla. Ohjelman käytön opettelu vei jonkin verran aikaa, eikä ilmaisohjelma aina toiminut tarvittavalla tavalla. Tällaisen yksinkertaisen vihkomallisen oppaan taitto onnistui kuitenkin hyvin kyseisellä ohjelmalla.

Ecotourism-kurssilla opas tulisi olla myös printatussa muodossa, sillä kaikilla opiskelijoilla ei välttämättä ole mahdollisuutta ottaa tietokonetta mukaan kurssille. Printattu versio oppaasta tuli käytännön syistä olla kompaktin kokoinen, jotta sitä olisi helppo kuljettaa mukana. A5-kokoinen vihkomainen muoto koettiin olevan paras tähän käyttötarkoitukseen ja toimeksiantajalle toimitettiin versio oppaasta myös tähän muotoon muokattuna. Opas oli tällöin helposti tulostettavissa tilanteessa kuin tilanteessa A4-kokoiselle paperille ja taitettavissa itse. Ulkopuolisella teetetty taitto- ja tulostustyö on usein hyvin hintavaa, joten tässä ajateltiin kätevyyden lisäksi myös budjettia.

Opasta suunniteltaessa pääajatuksena oli saada oppaan ulkoasusta selkeä, mielenkiintoinen, värikäs ja hauska, unohtamatta kuitenkaan asiallisuutta. Värimaailma

tukee kestävän matkailun ideaa ja on yhteydessä tekstin sanomaan ja muotoon. Oppaan kantavaksi väriksi valittiin vihreä, joka yhdistää sivut toisiinsa yhteisen väriteeman avulla ja kuvaa kestävän matkailun teemaa, niin sanottua ”vihreää” matkailua. Erilaiset kuvat ja tekstinasettelut muokattiin myös teemaa tukeviksi, jotta kokonaisuus olisi harmoninen. Oppaassa esiintyvät valokuvat oli otettu syksyllä 2010 Cat Ba -saarella. Kuvien tarkoitus oli havainnollistaa Cat Ba -saaren ympäristöä ja luontoa sekä tätä kautta linkittää teksti toimintaympäristöön. Luvat kuvien käyttöön pyydettiin.

Oppaan kuvitukseksi tarvittiin valokuvien lisäksi muutakin, ja tämän takia päädyttiin piirroksiin. Tuttavapiiristä saadun idean pohjalta päätettiin pyytää apua Haminan Keskuskoulun 3. luokan oppilailta. Luokalle annettiin tehtävä lokakuussa 2011, jolloin heille toimitettiin tehtävänanto ja selvennettiin, mitä kuvilla pyrittiin viestittämään. Heitä pyydettiin piirtämään värikkäitä kuvia siitä, mitä he ovat lomamatkallaan nähneet ja pitäneet mielenkiintoisena. Tehtävänanto pyrittiin pitämään yksinkertaisena, jotta saataisiin mahdollisimman mielikuvituksellisia töitä. Kun kuvat olivat valmiita, huomattiin, että tehtävänannon olisi pitänyt olla hieman yksityiskohtaisempi ja liittyä esimerkiksi juuri Vietnamiin ja sen luontoon. Nyt piirrokset kuvasivat oppilaiden omia kokemuksia, eikä ulkopuolinen katsoja päässyt aina niihin sisälle. Osa piirroksista oli kuitenkin käyttökelpoisia. Piirrokset skannattiin tietokoneelle ja muokattiin oppaaseen sopivaan muotoon. Piirrokset toivat persoonallisen ja tärkeän lisän oppaan ulkoasuun.

Yksi oppaan ulkoasuun vaikuttavista tekijöistä on infolaatikot, joiden sisältämä tieto liittyy Vietnamin matkailuun ja Cat Ba -saareen. Infolaatikoiden tekstit pyrittiin linkittämään aina kullakin sivulla olevaan aiheeseen, jotta oppaasta tulisi mahdollisimman selkeä ja helppolukuinen sekä informatiivinen. Infolaatikoilla pyrittiin nostamaan esiin lukijalle tärkeää käytännön tietoa matkustamisesta ja kohteesta. Lopulliseen oppaaseen infolaatikoita tuli suunniteltua vähemmän, sillä niiden koettiin tekevän työstä sekavamman ja epäselvemmän.

5.3 Oppaan arviointi

Opasta kirjoitettaessa yhteistyö toimeksiantajan ja ohjaajan kanssa on tärkeää. Toimeksiantajan mielipiteet tekstin sisällöstä ja muodosta ovat avainasemassa, kun tarkastellaan työn lopullista onnistumista. Opas olisi hyvä testata myös kohderyhmän edustajilla tai oppaan tulevan käyttötarkoituksen ympäristössä. (Vilka & Airaksinen 2003, 129.) Opasta kirjoitettaessa pyrittiin olemaan syksyn 2011 aikana aktiivisesti yhteydessä toimeksiantajan edustajan kanssa, jotta saataisiin arviointia ja mielipiteitä tulevan oppaan teksteistä ja ulkoasusta. Toimeksiantajalle lähetetty 1. versio työstä oli hyvin vajaa niin sisällöltään kuin ulkoasultaankin. Toimeksiantajalle oli kuitenkin tehty selvitys, millainen työn ulkoasu tulisi olemaan. Tämän version tarkoitus oli saada mielipide siitä, oliko oppaaseen kaavailut aihealueet oikeita tai tarvittavia. Toimeksiantajalta saatiin hyväksyntä aihealueille, joten todellinen oppaan kasaaminen oli mahdollista aloittaa.

Kaiken kaikkiaan toimeksiantaja antoi vapaat kädet oppaan sisällön ja varsinkin ulkoasun suhteen. Arviointi toimeksiantajan osalta ei ollut kriittistä, eikä rajoitteita asetettu sisällöllisesti eikä ulkoasullisesti, joten oppaasta tuli tekijänsä näköinen. Ecotourism-kurssi Cat Ba -saarella on Turun ammattikorkeakoulun projekti, mutta tekstinasettelussa tai esimerkiksi fonteissa ei tarvinnut noudattaa Turun ammattikorkeakoulun viestintäohjeita. Tämä koettiin vapauttavana asiana ja tällä tavoin saatiin oppaasta erottuvampi, mieleenpainuvampi ja persoonallisempi.

Oppaan testaaminen kohderyhmällä ei valitettavasti ollut mahdollista, sillä seuraava intensiivikurssi järjestetään vasta keväällä 2012. Mahdollisuutta oppaan testaamiseen jollakin toisella ryhmällä pohdittiin, mutta aikataulullisista syistä testaaminen päätettiin jättää kokonaan pois. Tarkoituksena oli, että opasta testataan kevään 2012 Ecotourism-kurssilla, jonka jälkeen toimeksiantaja näkee, toimiiko opas käytännössä ja onko siitä hyötyä. Toimeksiantajalle toimitettiin versio työstä, jota on mahdollisuus muokata tulevia kursseja varten tarpeen mukaan. Toimeksiantajan kanssa suunniteltu oppaan toteuttaminen CD-ROM- muodossa ei tällä kertaa toteutunut, mutta työ voidaan tallentaa kyseiseen muotoon myöhemmin toimeksiantajan niin halutessa.

Oppaan ulkoasun ja sisällön yhteensulautuminen onnistui hienosti. Ottaen huomioon ottaen huomioon kokemattomuuden taitto-ohjelman käytössä ja epävarmuuden opastavan tekstin kirjoittamisessa oppaan kokonaiskuvasta muodostui odotettua tasapainoisempi. Työ seuraa kokonaisuudessaan kestävän matkailun teemaa niin sisällöllisesti kuin ulkoasullisestikin, joten se on toimeksiannon mukainen. Myös mahdollisuus muokata työtä testaamisen jälkeen tai lisätä siihen eri osa-alueita seuraavia kursseja varten teki työstä muunneltavan ja monipuolisen. Oppaan monikäyttöisyys ja muokattavuus olivat tärkeitä toimeksiantajalle, joten työn koettiin täyttävän toimeksiannon asettamat tavoitteet.

Taitto-ohjelma ei aina toiminut halutulla tavalla, joten kompromisseja asioiden suhteen joutui tekemään. Esimerkiksi fonttien, tekstiasetusten ja ulkoasun asettelu suhteen oppaasta syntynyt visio ei aina täytynyt, vaan jouduttiin tekemään muutoksia taitto-ohjelman raamien mukaisesti. Tulevaisuudessa oppaan ulkoasua voisi selkeyttää lisäämällä kuviin kuvatekstejä ja karsimalla kenties kuvien määrää, jotta tekstistä saataisiin selkeämpi.

Oppaan tekijän yhteistyö toimeksiantajan kanssa ja ajatustenvaihto työn edetessä olisivat kehittämisen arvoisia asioita, jos opasta alettaisiin työstää uudestaan. Tällä kertaa työn sisältöön ja ulkoasuun ei toimeksiantaja vaikuttanut lähes yhtään, joten aktiivisempi yhteydenpito olisi mahdollistanut oppaan muodostumisen enemmän toimeksiantajan mieltymysten ja näkemysten mukaiseksi. Aikaa työn tekemiseen tulisi myös varata enemmän, sillä ennen kaikkea oppaan kokoaminen vei suunniteltua enemmän tunteja materiaalin keräämisen ja tekijälle oudon taitto-ohjelman takia. Oppaasta olisi kenties saanut viimeistellymmän, jos olisi ollut enemmän aikaa viilata pieniä yksityiskohtia.

6 YHTEENVETO

Tämä luku koostuu kahdesta alaluvusta. Ensimmäisessä alaluvussa avataan johtopäätöksiä siitä, kuinka tuotos palvelee Turun ammattikorkeakoulua sekä työn edetessä ilmenneitä kehitysehdotuksia, joiden avulla opasta voi tulevaisuudessa kehittää. Kolmannessa alaluvussa arvioidaan työn onnistumista niin yhteistyön kuin tekijän omien kokemustenkin kannalta.

6.1 Johtopäätökset ja kehitysehdotukset

Kestävän matkailun opas palvelee Turun ammattikorkeakoulun tarpeita Eco-tourism-kurssin puitteissa. Mahdollisuus muokata opasta tarvittaessa monipuolistaa sen käyttöä, joten sitä voi hyödyntää myös muissa kestävästä matkailusta sivuavissa tilanteissa toimeksiantajan niin halutessa.

Työn edetessä ilmeni paljon jatkokehitysideoita, joita ei kuitenkaan ollut enää työn ollessa melko pitkällä mahdollista toteuttaa. Työ toteutettiin englannin kielellä, joka on myös opetuskieli Ecotourism-kurssilla. Tulevaisuudessa opasta voisi kääntää eri kielille, kuten kurssin osanottajien kansallisuuksien mukaan suomeksi ja vietnamiksi. Tällöin opasta voisi jakaa myös kurssin ulkopuolisille tahoille Vietnamin ja edistää tietoisuutta kestävästä matkailusta myös yhteisöissä.

Oppaan käsitteistön kerronta on yleistä, mutta muilta osin opas rajautuu Vietnamiin ja Cat Ba -saareen. Tämä rajaa osaltaan oppaan käyttöä. Tulevaisuudessa opasta voisi kehittää yleismaallisempaan suuntaan, jotta sen käyttö ei rajoittuisi vain kyseiselle kurssille ja kyseiseen maahan. Opasta voisi tulevaisuudessa täydentää myös intensiivikursseilla kerätyllä tiedolla Cat Ba:n matkailutilanteen ja yhteisöjen kehittymisestä tai muista sen hetkistä kurssin painopistealueista.

6.2 Oman työn arviointi

Opinnäytetyö täytti kokonaisuudessaan asetetut tavoitteet. Prosessin aikana teoria-tiedon ja ammatillisuuden kehittyminen olivat selkeästi huomattavissa. Yhtä kattavaa tietämystä vastaavasta aiheesta ei ole mahdollista saada pelkkien luentojen perusteella, vaan se vaatii enemmän aiheeseen paneutumista. Oman työn aikataulutus oli myös koetuksella, ja sen hallinnointi kehittyi. Tämänkaltaisen projektin hallitseminen järkevänä kokonaisuutena edisti ammatillisuutta ja kehitti kärsivällisyyttä. Valittu aihe oli mielenkiintoinen, ja siitä löytyi aina uusia puolia tarkasteltavaksi. Juuri tämä kohosi työn suurimmaksi haasteeksi. Kuinka saada todella kattavasta aiheesta rajattua juuri se tärkein osaksi opinnäytetyötä ja opasta? Työ opetti tekijäänsä todella paljon, ja työn edetessä paljastui niin oppaan aiheesta kuin tekijästä itsestään uusia piirteitä. Vaikka aikaa työn tekemiseen kului odotettua enemmän, saatiin siitä muodostettua hallittu kokonaisuus, joka palvelee toimeksiantajan tarpeita.

Haasteeksi muodostuivat myös aikataululliset ongelmat, sillä elämä ei aina kulje suunniteltuja uria pitkin. Odottamattomat ja mielenkiintoisetkin asiat saattavat luoda esteitä työn edistymiselle, ja aika ei vain aina yksinkertaisesti riitä tekemään kaikkea sitä, mitä haluaisi. Priorisointia asioiden suhteen on tehtävä. Jossakin vaiheessa työn edetessä kokonaisen oppaan kokoaminen yhden ihmisen voimin saattoi tuntua mahdottomalta, ja erilaisia näkökantoja työhön olisi kaivattu. Tällöin toivoi, että olisi jakanut työmäärän jonkun toisen kanssa. Loppujen lopuksi työn yksin loppuun saattaminen oli kuitenkin paras mahdollinen vaihtoehto. Työn valmistuminen tuskin olisi tuottanut yhtä suurta onnistumisen tunnetta, jos sen olisi jakanut toisen kanssa.

Omasta työstä ja työtavoista opittiin paljon. Kokemuksen mukaan paras kokonaisuus työstä syntyi yhtenäisen ja jokapäiväisen työskentelyn tuloksena. Keväällä opinnäytetyösuunnitelman jälkeen jäi liikaa aikaa työn varsinaiseen aloittamiseen. Kun syksyllä 2011 työskenneltiin yhtämittaisesti, saavutettiin oikeanlainen työskentelytahti ja tulos oli myös parasta.

Yhteistyö toimeksiantajan kanssa sujui hyvin, mutta yhteydenpito osapuolien kesken olisi voinut olla aktiivisempaa. Ongelmaksi muodostui sijainti eri kaupungeissa, mutta asiat saatiin hoidettua sähköpostitse pääosin ongelmitta. Alkuperäinen idea työn pohjalla oli opintomateriaali kurssille, mutta vuoden 2012 kurssien luentosisällön ollessa vielä epävarma opinnäytetyöni aihe muuttui työn edetessä yleiseksi kestävän matkailun oppaaksi, jota opiskelijoiden on helppoa käyttää kurssin pohjamateriaalina.

LÄHTEET

Painetut lähteet

- Borg, P., Kivi, E. & Partti, M. 2002. Elämyksestä elinkeinoksi. Helsinki: WSOY.
- Bushell, R. & McCool, S. 2007. Tourism as a Tool for Conservation and Support of Protected Areas: Setting the Agenda. Teoksessa Bushell, R. & Eagles P. (toim.) Tourism and Protected Areas: Benefits Beyond Boundaries. Oxfordshire: CAB International.
- Bäcklund, P. & Korhonen, H. 1998. Paikallisyhteisön käsite ja asumisen arki. Helsinki: Helsingin kaupungin tietokeskus.
- Latomaa, T. & Karppinen, S. 2007. Seikkaillen elämyksiä. Seikkailukasvatuksen teoriaa ja sovelluksia. Tampere: Juvenes Print.
- Patterson, C. 2007. The Business of Ecotourism. Third Edition. Victoria: Trafford.
- Vilka, H. & Airaksinen, T. 2003. Toiminnallinen opinnäytetyö. Helsinki: Tammi.
- Väyrynen, K. 2010. Elämyksestä elämysyhteiskuntaan – käsitehistoriaa ja kritiikin lähtökohtia. Teoksessa Latomaa, T. & Karppinen, S. J.A. (toim.) 2010. Seikkaillen elämyksiä. Elämyksen käsitehistoriaa ja käytäntöä. Rovaniemi: Lapin yliopistokustannus.

Elektroniset lähteet

Cat Ba Langur Conservation Project. 2011. Cat Ba Island [viitattu 1.9.2011]. Saatavissa: <http://www.catbalangur.org/Island.htm>.

Foreign & Commonwealth Office. 2011. Responsible tourism [viitattu 10.10.2011]. Saatavissa: <http://www.fco.gov.uk/en/travel-and-living-abroad/be-a-responsible-tourist/ResponsibleTourism>.

General Statistics Office of Vietnam. 2011. Number of foreign visitors to Vietnam [viitattu 30.8.2011]. Saatavissa: http://www.gso.gov.vn/default_en.aspx?tabid=472&idmid=3&ItemID=11784.

Lapin elämysteollisuuden osaamiskeskus. 2009. [viitattu 6.9.2011]. Saatavissa: <http://www.leofinland.fi/index.php?name=Content&nodeIDX=166>.

Responsible Travel. 2011. What is community-based tourism? [viitattu 7.10.2011]. Saatavissa: <http://www.responsibletravel.com/copy/what-is-community-based-tourism>.

Terveyden ja Hyvinvoinnin Laitos. 2011. Yhteisöllisyys [viitattu 5.10.2011]. Saatavissa: http://www.thl.fi/fi_FI/web/kasvunkumppanit-fi/tyon/periaatteet/yhteisollisyys.

Schwarz, C. 2006. Responsible Travel Handbook [viitattu 10.10.2010]. Saatavissa: http://www.transitionsabroad.com/listings/travel/responsible/responsible_travel_handbook.pdf.

Turun ammattikorkeakoulu. 2011. Kestävän kehityksen koulutusohjelma [viitattu 15.9.2011]. Saatavissa: <http://www.turkuamk.fi/public/default.aspx?contentid=140147>.

United Nations Department of Economic and Social Affairs, Division for Sustain-

able Tourism. 2009. [viitattu 11.10.2011]. Saatavissa:

http://www.un.org/esa/dsd/index.shtml?utm_source=OldRedirect&utm_medium=redirect&utm_content=dsd&utm_campaign=OldRedirect.

Vietnamica. 2011. [viitattu 10.10.2011]. Saatavissa: <http://www.vietnamica.net/>.

Vietnam Travel. 2009. Vietnam Tourism Statistics [viitattu 2.9.2011]. Saatavissa:

<http://www.vietnamtravel.org/vietnam-tourism-statistics>.

World Travel & Tourism Council. 2011. Travel & Tourism Economical Impact 2011 [viitattu 7.10.2011]. Saatavissa:

http://www.wttc.org/bin/file/original_file/southeast_asia_regional-pdf.pdf.

Muut lähteet

Matkapassi. Eteläisellä Atlantilla. 2011. TV-ohjelma.

The International Ecotourism Society. 2011. Voluntourism Guidelines Survey Summary Report. Raportti.

The Travel Foundation. 2010. How to make your holiday greener?. Esite.

Turun ammattikorkeakoulu. 2010. Plan 2011-2013. Muistio.

LIITTEET

LIITE1

STAY
SUSTAINABLE
WHILE
TRAVELLING

Guide to
Sustainable Tourism

Elina Kallio

This guide was made by Elina Kallio from Lahti University of Applied Sciences as bachelor's thesis in adventure tourism for Turku University of Applied Sciences.

Table of Contents

1. Foreword

2. Vietnam & Cat Ba General Information

3. Tourism - Pros and Cons

4. Sustainable Tourism

5. Ecotourism

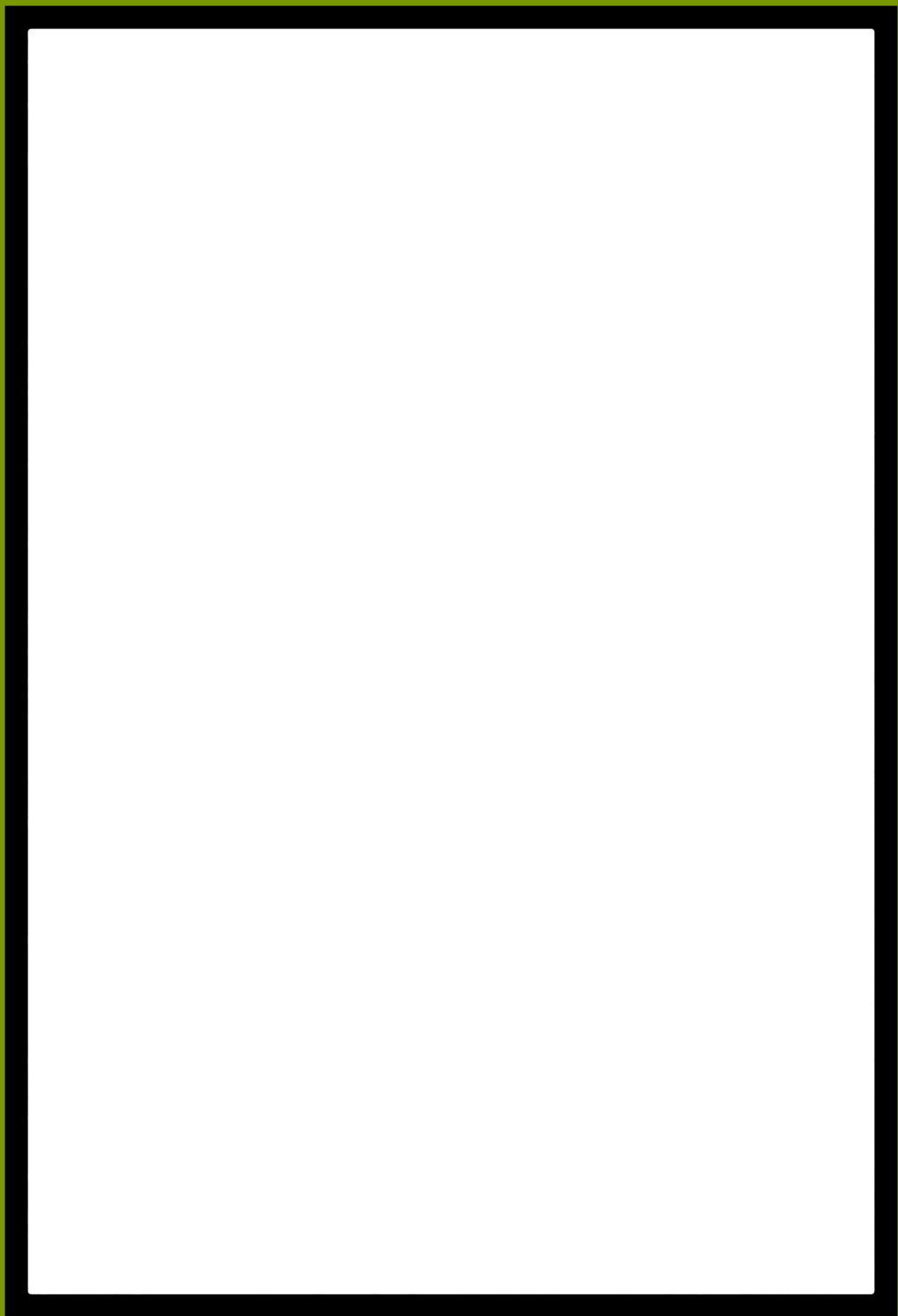
6. Responsible Tourism

7. Experience Tourism

8. ways of travelling

9. Useful links

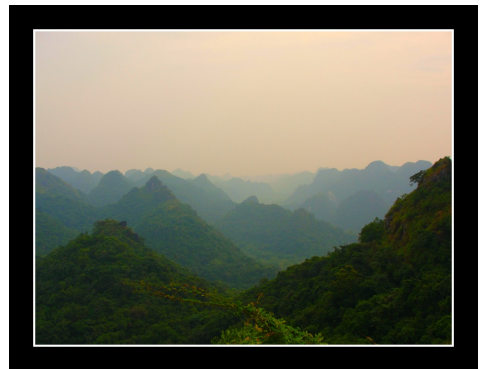
1. Foreword

Travelling is getting more and more popular all over the world. The fact is that tourism industry is also one of the most fastest growing economies of the world. How to be sustainable while travelling?

The purpose of this guide is to introduce the term of sustainable tourism. All of the texts are linked with Vietnam and Cat Ba Island which are the surroundings of the Ecotourism Course arranged by Turku University of Applied Sciences.

The guide gives some tips how to make your own trip as sustainable and ecological as possible. It also introduces the term of experience tourism and few ideas how experience tourism could be executed for example in Cat Ba Island.

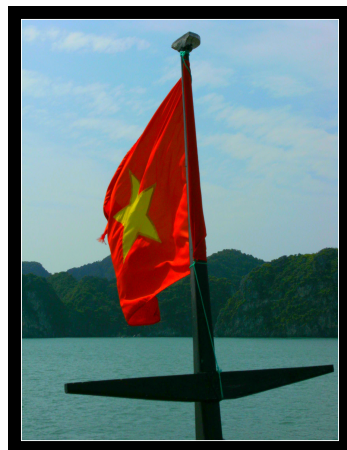
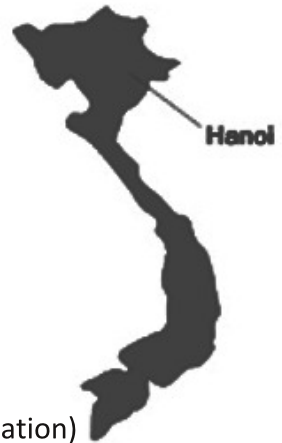
Hope you will enjoy your journey through the world of sustainability and travelling!

2. Vietnam & Cat Ba General Information

VIETNAM:

- Located in South East Asia
- Population: 85,3 million
- Language: Viet
- Capital: Hanoi
- Area: 329 560 km²
- Climate: Tropical and temperate
- Currency: Vietnamese dong
- Socialistic nation
- 53 ethnic minorities (about 10% of the population)

CAT BA:

- 3 hour travel to the east from the capital city Hanoi
- Part of Ha Long Bay archipelago
- Cat Hai district
- Population: 13 500 citizen
- Area: 140 km²
- High biodiversity value
- Living area of endangered species
- Cat Ba Biosphere Reserve and National Park

If the length of your trip to Vietnam is over 15 days, remember to apply a visa from the Vietnamese Embassy. The price of the visa is linked with the duration of your trip and if multiple entries to the country are needed.

Also remember to take all the vaccinations that might be needed.

3. Tourism - Pros and Cons

Tourism is one of the fastest growing economies in the world. For example in the year 2011 just South-East Asia was expected to receive 68 558 000 tourists. Those kinds of tourism masses bring many problems to countries. Despite the problems, all countries also benefit from the tourism industry one way or another. In this chapter we check out few of the pros and cons of tourism.

PROS

- + Tourism brings income to countries.
- + Increases employment.
- + Keeps local cultures and habits alive.
- + Can help protecting fragile natural environments with conservation.
- + Can close gaps between different cultures and religions and raise awareness.
- + Can help preserving natural environments by for example collecting fees and taxes.

CONS

- Tourism pollutes environment.
- May destroy local cultures and habits.
- Can cause cultural conflicts.
- Can destroy natural ecosystems.
- Seasonal employment and outside hiring.

Many of the things listed above either can or can not happen. It all depends on the actions of the tourists and tourism operators. That's why it is important to follow the path of sustainability while travelling.

4. Sustainable Tourism

Sustainable tourism is a term which does not have a simple explanation. It is a way of travelling while paying regard to the ecological, social, cultural and economical sustainability of the location you are visiting. Sustainable tourism follows the rules of sustainable development which United Nations Brundtland Commission defined in the declaration of 1987 as following:

“Sustainable development is development that meets the needs of the present without compromising the ability of future generations to meet their own needs.”

These words define sustainable development as it is known today. But what exactly does sustainable tourism contain? What does ecological, social, cultural and economical sustainability mean?

Ecological sustainability concerns the nature of the location. It considers all the animals, plants and trees which in some case make a place worth visiting. Nature can not tolerate everything what we do or consume so we must be aware of what we can or can not do in natural areas. Also consumption of water and other natural recourses must be taken into account in order to maintain ecological sustainability. Many nature locations have conservation areas and a lot of species are endangered.

Look also the Ecotourism section!

Social sustainability means taking into account the local people in your destination. While travelling you must respect the local culture and ways and maybe even push aside your own opinions for a minute.

Cultural sustainability means honouring the culture of your destination. Tourism should embrace the local culture, not choke it. For example supporting local rituals, artwork, handicrafts and cookery are a great way to help cultural customs survive.

Economical sustainability concerns the economical wellbeing of local people in the destination. Tourism is a natural way to increase the income of the local entrepreneurs and that way the economic growth of the country. While big international companies may be easier to use, it is definitely worth it to search the locally produced services.

While travelling you may find it difficult to follow the so-called rules of sustainability but in fact even the small things make a difference. How to make your own vacation more sustainable? **Find out more from responsible tourism section.**

5. Ecotourism

Ecotourism is defined by quite many different ways. The main idea is usually the same in every definition. Here are few of those definitions linked with ecotourism:

“Travel to remote or natural areas which aims to enhance understanding and appreciation of natural environment and cultural heritage, avoiding damage or deterioration of the environment and the experience of others.” –Figgis 1993:8

"Responsible travel to natural areas that conserves the environment and improves the well-being of local people." –TIES,1990

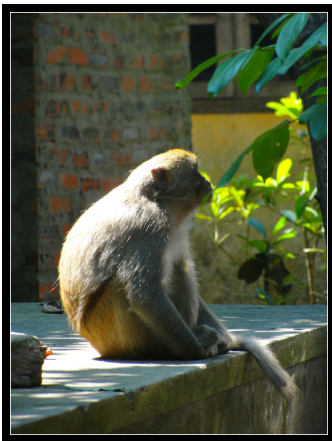
“Travelling to destinations where the flora, fauna, and cultural heritage are the primary attractions.” –Sustainable Tourism Gateway, 2008

Ecotourism is a part of sustainable tourism. While sustainable tourism takes in to account the ecological, social, cultural and economical sides of tourism, ecotourism is clearly concentrated in the natural environment and ecological side of tourism.

Nature-based tourism and adventure tourism are often connected to ecotourism. These two ways of travelling are not automatically sustainable but they have the potential to be ecological. Nature-based tourism can be also ecotourism when it benefits the local communities environmentally and economically.

That is why tourist who is travelling by him/her self or tourism operator who is planning the trip must be aware of the ecological side of sustainable tourism so that the main idea of the trip can be called as ecotourism. Just being in the nature or doing activities in natural environment does not make it ecological!

Cat Ba National Park contains 161 square kilometers of the islands land, inshore water and tidal zone areas. You can book a guided trip there and go trekking in the park.

Cat Ba Langur Conservation Project works also in the island to protect the endemic Cat Ba Langur and other rare species.

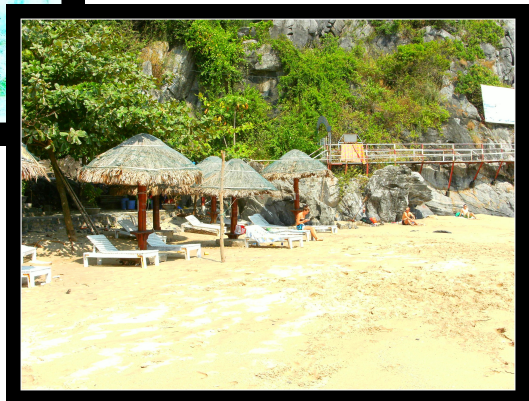
6. Responsible Tourism

How to make your trip as sustainable as possible?

Here's few tips how you can quite easily make a difference.

BEFORE YOU GO:

- Book your accommodation from a local entrepreneur.
- Learn about local habits, religion and culture.
- Try to learn few words or phrases of the local language. That way you honor the local culture and people.
- Try to choose your transportation as ecologically as possible. Favor public transportation such as busses and trains.

IN YOUR DESTINATION:

- Try to use as little water as possible.
- Inform the hotel staff that you can use the same bed sheets more than one night at a time. That way you make less laundry and reduce the water usage.
- Make as little waste as possible. For example don't use plastic bags when doing shopping.
- Put all trash in trash cans. Do not litter!
- Use your own judgment. Do not support businesses you find suspicious.
- Behave appropriately. Appreciate the local habits.
- Buy local handicrafts or go and see a local performance or ritual.
- Use local guides. By taking a local as your guide you may see, learn and do stuff you might not be able to if you are on a tour with a person who is not local.
- Do not buy souvenirs that are made of protected animals or plants. Buying them increases demand and that way makes it profitable.
- Switch off electric equipment (such as chargers etc.) if you are not using them.
- Walk or rent a bicycle to get around! It is good for the nature, and also to your health.

AFTER YOUR TRIP:

- Remember to tell your friends about the habits and customs in the location. Tell people also the way you did things to keep your trip sustainable. That way you can share awareness and knowledge about sustainability!
- Remember these tips also next time you travel somewhere. Every effort makes a difference!

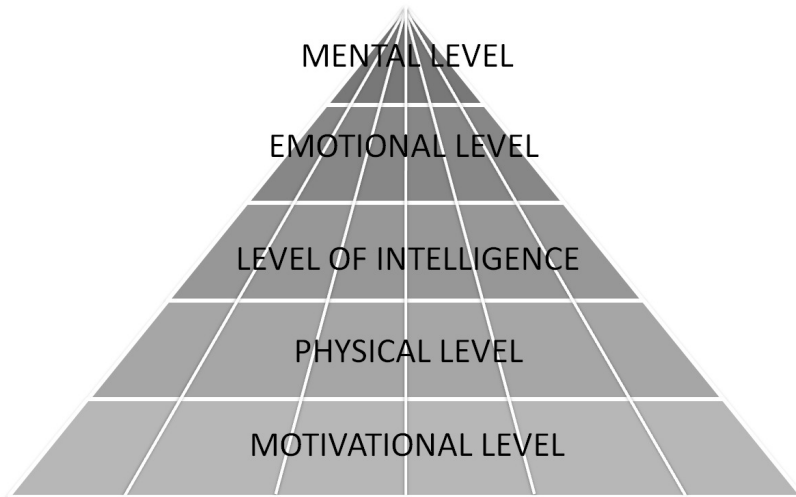
7. Experience Tourism

Experience is also not easily defined. The key to experience tourism is to produce activities, trips or, all in all, something that makes positive experiences to people.

Positive experience is always a personal thing. For example someone can feel that a bungee jump is a great experience while someone thinks a trip to the jungle with skilful guide is an experience to remember. For someone a delicious dinner in an intimate restaurant can be an amazing experience. There can be as many experiences as customers.

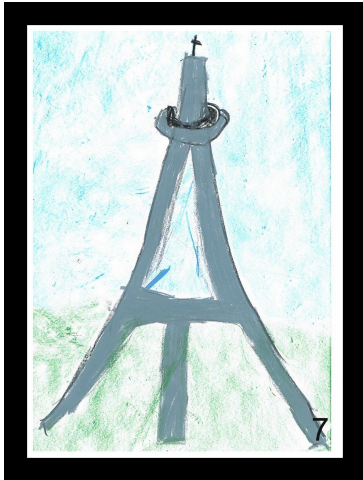
The aim is to achieve mental change on a customer. This means for example learning a new thing or adopting a new habit. As long as the change is positive and affects and means a lot to the customer, experience has been achieved.

One way is to approach experience with the “experience triangle” made by Lapland Centre of Expertise for the Experience Industry (2009):

INDIVIDUALITY AUTHENTICITY STORY MULTIPLE SENCES CONTRAST INTERACTION

When all the parts of the triangle meet in one activity of trip there is a possibility of getting a life long experience.

An experience is always personal thing. No one can really predict what a person finds as an experience so it is difficult to plan an activity that pleases everyone.

Experience don't necessarily need an adrenaline rush. It can simply be for example visiting an community in a different country and get to know the people and eat local food in local environment. That is why experience tourism has the potential to be part of sustainable tourism.

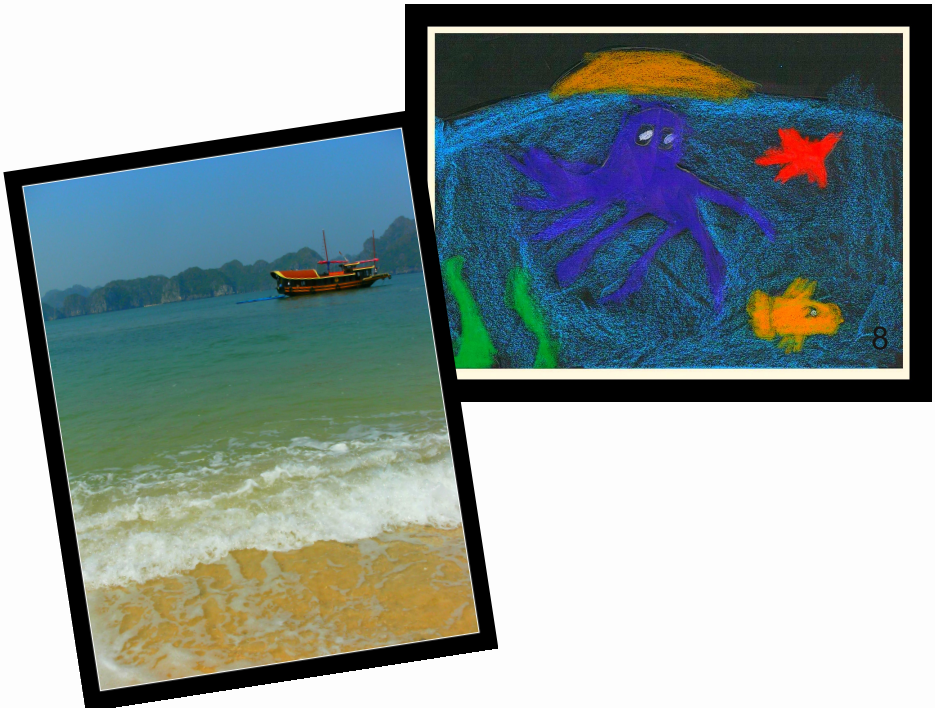
8. Ways of Travelling

In this chapter there's introduced a few ways how you can travel and stay sustainable.

Community-based tourism

How to make sure your money spent in your holiday goes straight to the local communities? How to learn more about a local community?

Community-based tourism is defined as a form of tourism where tourists visit the local communities and learn about their culture. The accommodation is arranged in the homes of local people or in guest houses run by local entrepreneurs. Usually tourists join the locals in their everyday routines and everyday life. That way they're able to see and learn more about the culture and habits and get more out of their vacation.

Voluntourism

Ever thought about volunteer work? What if you could combine travelling and volunteering?

Today there are many travel agencies who arrange volunteer work trips around the world. These trips are usually aimed to one particular subject such as building new homes to local people or for example volunteering in an orphanage. There are a lot of alternatives and the price range is wide. You can also arrange volunteer trip your self.

By volunteering you can get a bit deeper into the local community and learn the culture maybe better than in usual package vacations.

Volunteering is a good way to see the real impact that your actions have on a community. Helping others is important and valuable thing. When volunteering you will also have the opportunity to visit places on your spare time. Voluntourism is a combination of work and leisure time in a whole new surrounding.

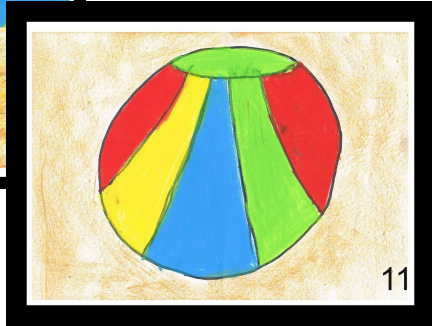
Be sure to choose a reliable agency to arrange your trip so that the money goes to the right place and is used to developing the local community.

9. Useful Links

In this chapter there is listed few links where you can find more info about sustainability and ecological travelling:

- The International Ecotourism Society: www.ecotourism.org
- UNESCO World Heritage Convention: whc.unesco.org
- Sustaining Tourism: www.sustainabletourism.net
- The Global Development Research Centre: www.gdrc.org

Special thanks to the 3rd graders from Haminas' Keskuskoulu for the lovely and colorful pictures:

1 Tuuli Mäkelä

2 Leevi Kolehmainen

3 Tuuli Mäkelä

4 Henna Paappanen

5 Konsta Pousi

6 Aliisa Hokkanen

7 Aliisa Hokkanen

8 Viivi Parkkinen

9 Valtteri Kolari

10 Robin Kaplan

11 Henna Paappanen

12 Viivi Parkkinen

13 Olivia Lahtinen

